

Raport roczny za rok 2022 z przebiegu Programu „Razem
Możemy Więcej – Pierwszej Edycji Programu
Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022 – 2023”
ogłoszonego w ramach Resortowego Programu
Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022–2025

Cel główny pierwszej edycji Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców:

Głównym celem Programu była aktywizacja zawodowa oraz integracja i aktywność społeczna cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce - ze szczególnym uwzględnieniem grupy cudzoziemców, którzy znaleźli się w kryzysowej sytuacji w związku z ewakuowaniem z obszarów objętych działaniami wojennymi na Ukrainie lub zostali ewakuowani w 2021 r. do Polski w ramach rządowego wsparcia sojuszników z Afganistanu.

Ogłoszenie konkursu ofert:

- Podstawą prawną ogłoszenia Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022–2025, jest art. 62d ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.);
- Konkurs ofert został ogłoszony 25 lutego 2022 r.;
- W ramach Konkursu samorządy, organizacje pozarządowe i instytucje rynku pracy mogły ubiegać się o środki z Funduszu Pracy (od 300 tys. do 1,5 mln zł) na aktywizację zawodową i integrację cudzoziemców;
- Do 21 marca 2022 r. złożono w sumie 873 oferty na kwotę przekraczającą 1 miliard zł. Większość złożonych ofert była na bardzo wysokim poziomie, dlatego Minister Marlena Maląg podjęła decyzję o zwiększeniu dofinansowania z planowanych 40 milionów zł do 104 milionów zł.;

- Po przeprowadzonej analizie i ocenie ofert przez powołany Zespół, rekomendowanych do dofinansowania zostało 115 ofert;
- Wyniki konkursu ofert ogłoszono 27 maja 2022 r.

Charakterystyka wyłonionych ofert:

- 66% dotyczyła priorytetu integracja i aktywność społeczna, a pozostałe 34% aktywizacji zawodowej;
- Wśród podmiotów, które zostały wyłonione dominowały organizacje pozarządowe (ponad połowa ofert), na drugim miejscu znalazły się instytucje rynku pracy (ok. 25%) i za nimi jednostki samorządu terytorialnego (ok. 20%);
- Najwięcej projektów jest realizowanych w województwie: mazowieckim, śląskim, dolnośląskim, wielkopolskim i małopolskim, najmniej ofert dotyczyło województwa łódzkiego i opolskiego, w przypadku 5 ofert działania obejmowały cały kraj;
- Wśród obszarów działań pomocowych wskazywanych przez oferentów najczęściej pojawiały się: integracja społeczna, szkolenia językowe, pomoc psychologiczna, pomoc w poszukiwaniu pracy oraz szkolenia zawodowe.

Tryb realizacji Programu:

- Główną grupę docelową stanowią kobiety i dzieci z Ukrainy;
- W większości projektów realizowane są szkolenia językowe i zawodowe, pomoc w poszukiwaniu pracy, wsparcie psychologiczne i prawne, edukację i zajęcia dla dzieci migrantów oraz integrację z polskim społeczeństwem;
- Na realizację pierwszej edycji Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców Ministerstwo przeznaczyło łącznie kwotę prawie 104 mln zł z rezerwy Funduszu Pracy. Na podstawie zawartych umów dysponent FP przekazał w 2022 r. środki Funduszu Pracy w wysokości 38.681.521,59 zł, w tym do:

- jednostek sektora finansów publicznych:
10 080 243,40 zł
 - jednostek spoza sektora finansów publicznych:
28 601 278,19 zł.
- Projektom, które otrzymały dofinansowanie zostali przydzieleni opiekunowie – pracownicy Departamentu Rynku Pracy (DRP). W roku 2022 odbyli oni 19 wizyt monitorujących w siedzibach realizatorów;
 - Co miesiąc odbywały się spotkania online z realizatorami, podczas których na bieżąco wyjaśniano wątpliwości.

Mocne strony pierwszej edycji Programu:

- Duża elastyczność i dostosowane ramy organizacyjne dla realizatorów w prowadzeniu różnorodnych projektów – minimum obowiązków proceduralnych;
- Promowanie współpracy między podmiotami z różnych sektorów, zwłaszcza na osi sektor publiczny i organizacji pozarządowych;
- Przebieg Programu odbywa się w partnerskiej współpracy z realizatorami poprzez bezpośrednią komunikację (tj. comiesięczne spotkania on-line, 1 opiekun na 8-12 oferentów, wizyty monitorujące);
- Uwzględnienie wsparcia dla dzieci oraz różnych wymiarów integracji;
- Duże zaangażowanie realizatorów wynikające z doświadczenia wybranych podmiotów w prowadzeniu działań dla cudzoziemców w Polsce oraz poczuciu solidarności z narodem ukraińskim;
- Zwiększenie bazy podmiotów zaangażowanych w działalność na rzecz cudzoziemców (w tym o sektor prywatny tj. m.in. agencje zatrudnienia czy instytucje szkoleniowe);
- Szeroki zakres kwalifikowalności kosztów (w tym możliwość oferowania bonów bezpośrednio dla migrantów), co jest szczególnie praktyczne w budowaniu bazy dla bardziej długoterminowych działań pomocowych.

Największe trudności:

- Kwestie związane z nieprzewidywalnością sytuacji (niepewny przebieg konfliktu zbrojnego, duży odsetek uchodźców ukraińskich powracających przynajmniej okresowo do kraju);
- Konieczność zaangażowania dużego zespołu do obsługi złożonego Programu. Znaczne obciążenie pracowników zadaniami typowo projektowymi (przeprowadzenie oceny ofert i zaopiniowanie przez powołany Zespół, rozliczanie i akceptacja raportów częściowych oraz końcowych, bieżąca współpraca z realizatorem podczas realizacji projektu, obowiązki sprawozdawcze).

Ocena funkcjonowania Programu na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród realizatorów projektów w kwietniu 2023 r.– najistotniejsze informacje:

- Na ankietę odpowiedziało 72 oferentów ze 112 - 64% udziału;
- 83% ankietowanych oceniło współpracę z MRPiPS przy realizacji Programu bardzo dobrze, 16% dobrze, a 1% neutralnie. Nikt nie ocenił współpracy negatywnie;
- Główne zalety Programu wskazane przez oferentów:
 - szeroki wachlarz działań wspierających cudzoziemców,
 - elastyczność,
 - brak biurokracji, proste zasady rozliczania, ePUAP,
 - spotkania on-line z DRP MRPiPS,
 - dostępność opiekunów,
 - indywidualnie dobierane wskaźniki.
- Obszary funkcjonowania Programu wymagające udoskonalenia wg ankietowanych:
 - wprowadzenie generatora wniosków i cyfrowej platformy obsługi Programu,
 - uproszczenie sposobu zgłaszania zmian w projekcie,

- o umożliwienie przenoszenia wydatków pomiędzy latami,
- o sprecyzowanie wytycznych dot. wydatkowania środków,
- o udostępnienie gotowych wzorów dokumentów,
- o spotkania oddzielnie dla JST (jednostek samorządu terytorialnego) oraz NGO (organizacji pozarządowych).

Tabela nr 1: liczba cudzoziemców, która otrzymała wsparcie do kwietnia 2023 r.

Cudzoziemcy	Liczba osób	Procent
Dzieci	8 954	31 %
Kobiety	16 811	57 %
Mężczyźni	3 456	12 %
RAZEM	29 221	100 %

Liczba cudzoziemców, która otrzymała wsparcie w następujących obszarach:

- Nauka języka polskiego : 20% dzieci (1,8 tys.)
30% dorosłych (6 tys.)
- Wsparcie psychologiczne : 27% dzieci (2,4 tys.)
16% dorosłych (3,2 tys.)
- Porady prawne : 15% dorosłych (3 tys.)
- Szkolenia zawodowe : 11 % dorosłych (2,2 tys.)
- Pośrednictwo pracy /pomoc w znalezieniu pracy : 23% dorosłych (4,6 tys.). Ponad 1,5 tys. cudzoziemców zdobyło pracę.

Najczęstsze stwierdzone problemy, z którymi obywatele Ukrainy spotykają się na polskim rynku pracy:

- Bariera językowa;
- Łączenie pracy z opieką nad dziećmi;
- Potwierdzenie kwalifikacji zawodowych;
- Praca poniżej kwalifikacji;

- Dyskryminacja, wyzysk w pracy;
- Niedopasowanie kwalifikacji uchodźców do potrzeb polskiego rynku pracy.

Obszary wg oferentów, w których należy wspomagać cudzoziemców przebywających w Polsce:

- Nauka języka polskiego (również wyższe poziomy i język branżowy);
- Aktywizacja zawodowa – indywidualne podejście, szkolenia, staże;
- Mieszkalnictwo;
- Motywacja i wsparcie psychologiczne;
- Opieka nad dziećmi;
- Poprawa wizerunku wśród Polaków.